

PEYZAJ MİMARLIĞI VE YARIŞMALAR

Gelişen meslek disiplinlerinden olan Peyzaj Mimarlığı'nı, geleceğe sağlam adımlar atarak ulaştırmak ve diğer meslek disiplinleri arasındaki haklı yerini almasını hedefliyorsak, daha üretken, kaliteli, araştırmacı, uygulanabilir, proje ve çalışmalar yapmak zorunda olduğumuz yadsınamaz bir gerçektir.

Bu olgu, Peyzaj Mimarları'nın üzerine düşen bir görevdir. İyi bir eğitim sonrası, değişim ve gelişim sürecinin içinde yer almak, teknolojiyi takip etmek, çevreye duyarlılık, diğer meslek disiplinleriyle uyum sağlamak ve "proje yarışmaları"na katılmak bu temel görevlerden bazılarıdır.

Mesleki gelişim, Peyzaj Mimarının kendi yetenekleriyle doğru orantılı olduğu kadar, bunun bir kısmı alınan eğitim ve öğrenimle sınırlı, bir kısmı da mesleği temsil eden Oda'nın uğraşları sayesinde olacaktır.

Oda'lar, üyelerinin mesleki hak ve çıkarlarını korumak, geliştirici-eğitici faaliyetlerde bulunmak ve mesleki birliği sağlamak üzere oluşturulmuş bir "sivil toplum örgütü"dür. Bu bağlamda Peyzaj Mimarları Odası'nın da temel faaliyetleri arasına "yarışmalar"ı da katmak gerekmektedir.

Tasarıma yönelik diğer meslek disiplinleri gibi Peyzaj Mimarları da, yarışmalar sırasında kaçınılmaz olarak kendilerini yoğun bir araştırma içerisinde bulurlar. Yeni ve çağdaş çizim teknikleri/teknolojileri, özgün tasarım, ödüllendirme ve onurlandırmanın yanısıra, edinilen tecrübe birikimi; okul eğitimi ve sonrasında öğrenilen bilgilerden kesinlikle daha az değildir. Diğer bir açıdan da yarışmacılar, bütün tecrübelerini ve deneyimlerini yarışmalar sayesinde sergileyerek, güzel bir rekabet ortamı içinde mesleki gelişmeye de katkıda bulunmuş olmaktadır. Meslekte yeni olanlara kendi kabiliyetlerini ortaya çıkarma fırsatı da bu sayede verilebilecektir. Yarışmalar için, üretici çalışmalar yapılacağından, değişik fikirler, düşünceler, tasarımlar, alternatifler ve projeler ortaya çıkacak, yarışmayı açan birim için de, en doğru çözümü bulmak ödül olacaktır.

Peyzaj Mimarları Odası, yarışmaların önemini üyelerine anlatmalı, onları yarışmalara teşvik ve yarışmalardan haberdar etmeli, doğru projelerin elde edilebilmesi için aracı olmalı ve bunun için çaba sarfetmelidir. Ayrıca yarışmayı açan birim adına, Oda tarafından yarışmanın bütün ön çalışmalarının yapılması/yaptırılması, raportörlerin, danışman, asil ve yedek jüri üyelerinin belirlenmesi için, bu konuda uzman ve mesleki temsil kapasitesine sahip kişileri önerilmesi temel yükümlülük olmalıdır. Bütün bunlar,

Oda'nın hazırlayacağı "Yarışmalar Yönetmeliği" doğrultusunda olmalıdır. Yarışmanın kalitesi, bu kriterler ışığında iyi organize edilmiş bir şartname ile doğru orantılı ve gerçekçi bir biçimde ortaya çıkacaktır. Ayrıca Oda, bu tür organizasyonlar sonucu azımsanmayacak bir gelir de (maddi-manevi) elde edecektir.

Bugün ülkemizde, "Mimarlar Odası Yarışmalar Yönetmeliği" ve "Bayındırlık ve İskan Bakanlığı Yarışmalar Yönetmeliği" olmak üzere, yarışmaya çıkartma ve şartname hazırlanmasında iki yönetmelik kabul görmektedir (örneğin, Mimarlar Odası'nın, Türkiye ve Uluslararası alanda kabul gören, kendi üyelerine sonuna kadar sahip çıkan ve bu uğurda diğer mesleki disiplinleri hiçe sayabilen bir yönetmeliktir). Mesleğimiz açısından da ciddi bir yarışmalar yönetmeliğine ihtiyaç vardır. Bu yönetmeliğin, geçmişte çok yeni olan Peyzaj Mimarları'nın ve Oda'sının önem vermesi gereken bir konu olduğu ortadadır.

Yakın geçmişte, Peyzaj Mimarlığı ile ilgisi direkt olan Çevre Düzenleme ve/veya Kentsel Tasarım içerikli yarışmalarda, jüride Peyzaj Mimarı'nın olmaması veya olsa bile yarışmacılardan Peyzaj Mimarı'nın ekip başı olamaması, Peyzaj Mimarı yer görme belgesi aldığı için yarışmadan diskalifiye edilmesi sıkça karşılaşılan bir durumdur. Böyle bir boşluğun oluşmasından dolayı Mimarlar Oda'sının ve mensuplarının işi sahiplendikleri de görülmektedir.

Zaten ülkemizde tasarım alanında yapılan yarışma sayısının diğer ülkelere göre çok az ve çoğunun da tamamen mimari ya da mimari ağırlıklı olması nedeniyle, açılacak Çevre Düzenleme Yarışmaları daha da önem kazanmakta, Oda'nın bu konuda üstlenmesi gereken sorumluluğu öne çıkarmaktadır.

Oda, yarışmalara katılmaları için bütün üyelerini teşvik etmeli, belirli bir tekelin oluşmasını engellemelidir. Bunu yaparken de yarışma geleneğini ve mesleki önemini üyelerine planlı bir biçimde aktarmalıdır. Sınırlı ve davet usulü açılacak yarışmalarda ise seçilecek yarışmanların, belli bir seviyeye gelmiş veya bu konularda belli bir birikime sahip kişilerden oluşmasına gayret göstermesi, doğru sonuçların elde edilmesinde ve mesleğin tanıtılmasında çok büyük önem teşkil edecektir.

Şimdiye kadar birçok yarışmada, ekip içinde ya da yardımcı/danışman statüsünde yer alan ve mesleğini sadece "bitkisel" olarak algılayan tecrübesiz (belki de niteliksiz) Peyzaj Mimarı'nın yaptığı gibi projede/raporda birkaç cümlelik açıklama, (ülkeler bahçesi, sukkulent bitkiler, tekyıllık, çokyıllık, tıbbi bitkiler vb.) gibi basit katkılar dışında ciddi bir tasarım anlayışı ne yazık ki çok az gözlemlenmiştir. Tek başına da

katılsa, çeşitli meslek temsilcilerinden oluşan bir ekipte de yer alsa, ciddi ve gerçekçi çözümler ortaya koymalıdır.

Bu bir deneyim ve yarışma kültürüdür. Bu da ancak yarışmalara girdikçe kazanılır. Aslında genele yaydığımızda proje çizen herkes kendisi ile yarışmaktadır. Yaptığı çalışmalarda, bir aşama sonrasında daha iyiyi, daha doğruyu araması ve kendini geliştirmesi de bunun kanıtıdır.

Geçtiğimiz aylarda iki aşamalı olarak, "Isparta Belediyesi Kaymakkapı Mevkii Bedesten ve Vilayet Çevresi Meydan Düzenleme Proje Yarışması" adı ile PMO Antalya şubesi ve Isparta Belediyesi tarafından organize edilmiş, ama yarışma kurallarına uymayan çağrılı yarışma, şubenin iyi niyetle hazırladığına inandığımız fakat tecrübesizliği ile sadece adı yarışma! olan bir oyun ortaya çıkardığı için hayal kırıklığı yaratmıştır.

Birincisi; yarışmanın hazırlanış şekliyle, olması gereken ciddi, araştırmacı, özenli bir ön hazırlık ve programının olmaması, üç sayfalık bir istek formu, haritaların birbirini tutmaması ve kroki şeklinde hazırlanmış olması, ikincisi de, jüriyi oluşturan mesleki temsilcilerin böyle bir birikime ne kadar sahip olduklarının bilinmemesi ve davet edilen kişilerin neye göre ehil kabul edildiğinin anlaşılabilmesidir. Yarışmalardan, beklenen yararı sağlama ve amacına ulaşma isteği, işe başlarken ortadan kaldırılmıştır. Yarışmaları ciddi bir iş olarak ele alan belli meslek grupları tarafından negatif eleştiriler alınmasına neden olacağı ve olduğunun da bilinmesi gerekmektedir.

Daha işin başında olan meslektaşlarımızın da hayal kırıklığı yaşamaları istenmiyor ve Peyzaj Mimarlığı'nın diğer meslek disiplinleri ayarında gerçekçi çalışmalar yapabilmesi arzu ediliyor ise, özellikle yarışmalar konusunda Peyzaj Mimarları Odası nezdinde, gerekirse üye olmayan ama yıllardır mesleği icra eden uzman kişilerin de içinde olacağı bir ortam yaratarak konuya, ciddi ve gerçekçi bir düzenleme getirilmesi gerekmektedir.

Yukarıda saydıklarımız belli bir birikim sonucunda ortaya çıkmıştır. Bu yapılmadığı sürece, ne yazık ki sorunlar artarak devam edecektir. Gelecekte Oda'nın yapacağı bu tür organizasyonlarda görev alacağımızı bildirirken bu konulara duyarsız kalındığında sorunların giderek artacağı inancındayız.

KEMAL ÖZGÜR

Peyzaj Mimarı

SELAMI DEMIRALP

Peyzaj Mimarı